

Izhaja vsak četrtek
in velja s poštnino vred
in v Mariboru s pošilja-
njem na dom
za celo leto 3 gld. — kr.
„ pol leta 1 „ 60 „
„ četrť leta — „ 80 „
Naročnina se pošilja
opravništvu v stolnem
farovžu.

Deležniki tisk. društva
dobivajo list brez po-
sebne naročnine.

SLOVENSKI

GOSPODAR.

List ljudstvu v poduk.

Posamesne liste
prodaja knjigar Novak
na velikem trgu
po 5 kr. — Rokopisi
se ne vračajo, nepla-
čani listi se ne spre-
jemajo. — Za oznanila
se plačuje od navadne
vrstice, če se natisne
enkrat, 8 kr., dvakrat
12 kr., trikrat 16 kr.,
in vsakokrat za kolek
30 kr.

Pogled na Špansko.

Več ko 40 let se vojskuje junaško katoliško ljudstvo na Španskem za svoje starodavne politične in verske pravice. Nasprotnik mu je, kakor pri nas, liberalizem, ki je začel s tem, da je pokrajinam starodavne pravice samouprave vzel, potem pa tudi cerkvenega premoženja in cerkvenih pravic se lotil in tako ubogo Špansko pahnil v grozni prepad, iz kterega se dozdej ni moglo izkoptati.

Ker so si razmere na Španskem in v Avstriji v mnogem oziru jako podobne, bode mikalo vsacega, poznati vrlo ljudstvo, ki se že toliko let za pravo svobodo poganja. —

Vse, karkoli na Španskem želi miru, pravega reda in pravice, spada k mogočni stranki Karlistov. Karlist pomenja na Španskem to, kar pri nas — federalist, prijatelj deželnih, starodavnih pravic, ktere pa liberalizem povsod deželam krati in v središče tlači, da večina tujih ljudi deželam pravico meri. — Karlisti so se na Španskem v tistem hipu začeli, ko je nezmožni, slabotni kralj Ferdinand VII. (od l. 1808—1833.) v svoji zaslepljenosti pokrajinam (provincijam) starodavne pravice vzel, in ustav (Verfassung) od leta 1812 na vrat na nos preklical. In veste, kedaj da je to storil? To je storil brž potem, ko je ljudstvo po 6letnih krvavih bojih za njegove vladarske pravice zmagalo nad Napoleonom I., ki je svojevoljno Ferdinanda VII. odstavil in svojega brata Jožefa Španjcem za kralja vsilil bil. Kralj je sicer l. 1820 primoran bil, ustav potrditi, ali — bilo je prepozno! Stranka „liberalcev“, ki še tačas ni brezverska bila, marveč je le ustav proti kraljevim pokvekam „serviles“ branila, ni več kralju zaupala, ampak ga je hotela po vsaki ceni odpraviti. Katoliško ljudstvo še pa tudi zdaj nehvaležnega kralja proti „liberalcem“, ki so kmalu začeli rogove brezverstva kazati, brani, ker je mislilo, da si pod kraljevo obrambo

najlože svoje pravice varuje. Ker je tudi narodni zastop (Cortes) z „liberalci“ vlekeli, nastane v deželi občen razdor, kteremu so slednjič Francozi l. 1832. konec storili. Kralj pa ni vedel nič boljšega storiti, kakor da je zoper premagane „liberalce“ divjal in s tem nezadovoljnost podžigal.

Slednjič stori še največo bedarijo, ki je izvir vseh nesreč na Španskem noter do dnešnjega dné. Bil je trikrat že udovec brez otrok. Oženi se četrtočas in vzame Kristino, hčer Franca I., Sicilijanskega kralja. Prvorojeni otrok mu je bila hčer Izabela, in na prigovarjanje pretkane kraljice Kristine prekličé nespametni kralj postavo, vsled ktere so bili le možaki kraljeve rodovine postavni nasledniki na španskem prestolu. Nja brat Don Karlos V. je bil edini postavni naslednik, ki je slovel kot pošten katoličan in prijatelj ljudstva, v kterega je tudi ljudstvo vse zaupanje stavilo in želno pričakovalo, da vladno kormilo v roke vzame. Po nespameti brata Ferdinanda VII. je bil odstranjen, vladarska pravica je pa prešla na hčer Izabelo. Leta 1833. umrje Ferdinand VII. in narodni zastop obljubi triletnemu otroku Izabeli udanost! Od tega časa je ljudstvo v 2 tabora razcepljeno: Karlisti branijo mōški kraljevi rodovini vladarsko pravico; drugi pa so razcepljeni v toliko strank, kolikor je strankarskih kolovodij, ki skušajo drug za drugim oblast zadobiti.

Če je kedaj resnica bila, da naj žena v kuhinji, pri otrocih in — pri kolovratu ostane, se je to še posebno na Španskem pokazalo! Za čas, ko je Izabela alj prav za prav njena mati Kristina vladala, pridobili so „liberalci“ in vladoželjni generali vedno večjo oblast. Proti samovolju teh sebičnikov, ki nimajo ne glave ne srca za blagor ljudstva, ki so Špansko pogreznil v neizmerne dolgove, so se Karlisti mnogokrat vzdignili, pa vselej premagani bli, ker je vojaška oblast v rokah vlade. Bolj ko je liberalna stranka pod medlo vladu ženske močna postajala, bolj predrzno je

tudi postopala. Slednjič sta se generala Serrano in Prim naravnoč proti kraljici zarotila in sta z morskim poveljnikom Topete v zvezi njeno armado zmagala. Izabela se je l. 1870 vladarstvu odpovedala in pravico svojemu sinu Alfonzu odstopila.

Od tega časa je na Španskem vse po koncu. Republiko so napravili, pa z republiko ne gre, ker nočejo pokrajine plesati po piščalki liberalcev v Madridu. General Prim je torej šel mešetarit in kralja iskat. Bismark mu je bil obljubil pruskega princa Leopolda; to pa je Napoleona III. razkačilo, ker ni hotel nasprotnika za hrbtom — na Španskem — imeti. Iz tega je navstala nemško-francoska vojska. Slednjič se usmili ital. kralj Viktor Emanuel mešetarja in mu ponudi svojega sina Amadeo za kralja. Ta pride in — kmalu zopet odide, ker ni mogel strank pod en klobuk spraviti. Mešetar Prim je pa bil umorjen!

Od leta 1870 je razvil prapor ljudske svobode Karlos VII. (rojen 30. marcija 1848), sin kraljeviča Jcana, in vnuk Karlosa V., katerega je kratkovidni brat Ferdinand VII. bil odstranil. Karlos VII. je še le 26 let star, in kakor ga popisuje dopisnik v „Köln. Zeitg.“, ki je lani sam ž njim govoril, mož visoke, šibke postave, lepega, prijaznega obličja, in kar je največ vredno, poštna duša. Brž ko je ljudstvo pod nja prapor stopilo in se je boj začel, zagotovil je pokrajinam starodavne pravice in obljubil vladati po krščanski pravici, ki daje vsakemu svoje, národom kakor tudi kat. cerkvi. —

Ljudstvo se vojskuje tako pogumno, da poveljnik republike, Serrano, ničesar ne premore. Čuje se celo že, da se misli s kraljem pogoditi, kar bi se ve da najboljše bilo. Bodo li junaški Španci dosegli mir in svobodo po 40 letnem trudu? Vse kaže, da bodo, ako jim liberalna potuhnjenost državnikov sreče ne spodkopa. Karlos je federalist in kat. cerkvi zvest sin; ravno to je pa trn v peti sedanjim liberalcem, ki ne privošijo národom in deželam svobode, ampak hočejo po svojem kopitu vse imeti: národe, dežele in še posebno kat. cerkev, ktera uči, da ni samo posvetna oblast od Boga, marveč tudi in to v prvi vrsti duhovna, ki uči in napeljuje národe Bogu služiti in se zveličati.

Kot avstrijski, kat. federalisti želimo toraj, da zmaga Karlos VII., ker zmaga ž njim pravica dežel in katoličanov, ki so do grla siti — liberalnega samovolja!

Cerkvene zadeve.

Katol. pol. društvo v Konjicah sklenilo je v zboru 12. t. m. pismo udanosti mil. knezu in škofu Lavantinskemu. Pismo med drugim pravi: „Po svoji moči smo si, kolikor največ mogoče,

prizadevali, katoliških poslancev na Dunaj zvoliti, da bi pri nas Pruskim enakih postav (zoper kat. cerkev) ne napravili. Naše prizadevanje se nam ni posrečilo.*) Česar smo se že pred volitvami toliko bali, to se če zdaj zgoditi. Zbornica poslancev je predloge novih „verskih“ postav — krepkemu ugovarjanju „pravne“ stranke kljubu — že sprejela. — Podoba je, da na parlamentarni poti ni več mogoče zabraniti, da bi si predlogi postavne moči ne zadobili.“ Potem izreka društvo trdno voljo, z božjo pomočjo zvesto ostati v vzajemni obrambi pravic sv. kat. cerkve, ter se zahvaljuje svetemu Očetu za prekrasno encikliko v zadevi „verskih“ predlog, kakor tudi preč. škofom, ki v pismu in besedi sv. cerkvi nje pravice branijo.

Misijon v Zrečah se je tihi teden, od 22—29. marcija v občno zadovoljnost in velik dušen prid prav lepo in redno dovršil. Misijonska voditelja, duhovnika iz družbe Jezusove, sta se vernikom tako prikupila, da je cvetno nedeljo po blagoslovljenju misijonskega križa, ko so misijonar od vernikov slovó jemali, splošen jok po cerkvi nastal. Dopisnik v „Danici“, ki nas je prosil nja dopis posneti, piše ob koncu: „Presrečna hvala gg. misijonarjem, g. župniku in vsem, ki so k misijonu pripomogli, med njimi tudi g. učitelju, da je tako skrbno pomagal otrokom, sv. misijona se vdeležiti, in da je temu času primerno z ubranim petjem misijonsko svečanost povzdigoval. (Srečna res fara in mladež, ki ta ega učitelja ima. Vredn.) Enaka hvala g. županu M. G. za njegovo obilno skrb, da se je med sv. misijonom tudi zunej cerkve lepi mir ohranil!

Delitev sv. zakramenta birme. Milost. knezo-škof Lavantinski bodo v tem letu v naslednjih farah zakrament sv. birme delili: 16. aprila v Slivnici pri Mariboru; 26. aprila v Framu; 9. maja v Zgornji Ponikvi; 10. v št. Jurju; 11. v št. Janžu; 12. v št. Martinu pri Šaleku; 13. v Škalah; 14. v Šoštanj; 15. v Zavodnjih; 16. maja v Belih vodah; 7. junija pri sv. Antonu v Slov. goricah; 8. pri sv. Jurju na Ščavnici; 9. pri Mali Nedelji; 10. v Ljutomeru; 11. pri sv. Križu poleg Ljutomeru; 12. v Veržeju; 13. v Kapelah pri Radgoni; 14. v št. Petru pri Radgoni; 18. junija v Cirkovicah; 27. julija na Črni gori pri Ptuj; 28. pri sv. Lovrencu na Dravskem polji; 29. julija pri št. Janžu na Dravskem polji; 22. avgusta pri sv. Rupertu nad Laškim; 23. na Laškem; 24. pri sv. Marjeti; 25. pri sv. Jederti; 26. na Dolu; 27. v Terbovljah; 28. v Širjah; 29. v Loki; 30. v Razborji; 31. v Jurjevem kloštru; 1. septembra pri

*) Krivi so namreč Seidlnove volitve sicer-katoličani mariborskega in bistriškega okraja, ki še menda zdaj ne vedó, da ima veliko odgovornost pri Bogu in greh na svoji vesti, kdor v tacih časih, kakor so sedanji, liberalca voli, nasprotnika cerkve. Vredn.

sv. Lenartu nad Laškim in 2. sept. pri sv. Mi-
klavžu nad Laškim. (Iz „Danice“.)

K sestavku „Udom bratovšine sv. Cirila
in Metoda“ v 13. številu „Sl. G.“ dodamo natanj-
nejše število udov te bratovšine, kakor smo ga
po „Danici“ iz Celja zvedeli. Tam beremo: „Šte-
vilo udov, ki so vpisani v mariborski matici, je
do zdaj narastlo že do 146,740.“ Temu pristav-
ljamo prošnjo, da bi tisti, ki imajo matico v rokah,
vsako leto ob godu teh Slovanskih apostolov saj
število novih udov naznanili.

Stoletnica obhaja se letos pri romarski cer-
kvi sv. Križa na Peravi pri Belaku. Sv. Oče,
papež Pij IX., delijo popolnoma odpustek vsem
vernim, kateri od vnebohoda Gospodovega do praz-
nika ss. apostelnov Petra in Pavla t. l. to cer-
kev obišejo, tamkaj spokorno in vredno sprejmejo
sveta zakramenta pokore in Rešnjega Telesa in
pobožno molijo za edinstvo med krščanskimi vla-
darji, za spreobrnjenje grešnikov in povišanje sv.
katoške cerkve.

„Po znamenji sv. križa reši nas naših so-
vražnikov, Ti naš Bog!“

Gospodarske stvari.

Kmetijski stroji,

njih dejanska korist in poraba.

III.

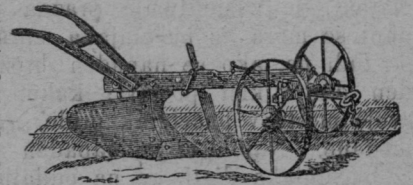
V poslednjem članku popisali smo iglično ali
žeblično ročno mlatilnico, in bralci vedo,
zakaj da se tako imenuje. Naj spregovorimo še
o ročni mlatilnici z angleškimi laštami (Lei-
stensystem). Razložek med to in uno je ta, da
je valjec (Walze, Trommel) drugačen. Mlatilnica
z angleškimi laštami nima okroglega valjarja (ci-
lindra), marveč nekako vreteno (kakor na ši-
rokih mlinskih kolesih), iz šest nazobčanih,
podolgovatih, železnih lašt; vreteno se goni z
velikim zobatim kolesom, pa brez mahavnega ko-
lesa (Schwungrad.) Drug razložek je ta, da gre
pri tej mlatilnici slama zadi nazaj, zrno pa spredi
ven, v tem ko pri iglični mlatilnici oboje spredi
izpada. Za dejansko porabo z rokami je iglična
mlatilnica najboljša; le pri mlatilnicah, ktere ži-
vina, voda ali par žene, je stroj z laštami alj
letvicami boljši, o tem pa pozneje.

Na eno reč pa storimo bralce pozorne, da
se namreč zmotiti ne dajo po nizki ceni, za
ktero se jim tu in tam mlatilnice ponujajo. Za
nižjo ceno, kakor jo stane zadnjič popisana, dobi
se tudi stvar manjše vrednosti in — kar je
gospodarjem dobro pomniti — mlatilnica brez
mahavnega kolesa, ki se potem posebej za
20—25 gld. kupiti mora, ter mlatilnica vrh hval-
isane nižje cene vendar le — dražje pride.

Ker je ravno zdaj čas oranja in setve,
pustimo mlatilnice in omenimo naj pluga iz to-
varne Clayton-Shuttleworth-ove, ki je za-
rad svoje prednosti na razstavi odlikovan bil.

Ta plug se
izvrstno rabi pri
rahli ali srednji
zemlji. Ima pa
raven, lesén gre-
delj ali hlod z
dvema ročicama,
kterih desna ne-
koliko bolj iz hlo-
da moli od leve.

(fig. II.)

Clayton-Shuttleworth-ov plug
z železnim sprednjim koncem.

Lemež (črtalo oravnik) je $9\frac{1}{2}$ " širok, ter reže,
ako zemlja ni pretirna, do 11" na široko. Plužni
plaz (Pflughaupt) iz vlitiga železa je pritisnjen v
hloz z zagodjjo, zadej še ima naravnovalno vrtelo
(Stellschraube), s katerim se zamore lemež ali bolj
na ravno ali pa bolj navpik postaviti, kakor se
vrtelo ali pritisne ali vzdigne.

Črtalo ali oravnik jekleni je spredej na
plaz krepko navintan. Sprednji dve lahki, pa
vendar močni kolesi iz kovanega železa ste tako
napravljeni, da je ono, ki teče po razoru, večje
od drugega, ki gre po celini, obe pa enakomerno
tečete, ker se razorno koló višje alj nižje postaviti
da. Velika prednost tega pluga je slednjič ta, da
ima, ker je močen in večidel iz železja, pravo
mero uteži (teže), ter ga ne more kar si bodi
pri oranju sem in tje premikati, kakor se to pri
naših navadnih plugih godi, s katerimi se zavolj
tega, čeravno so ležji, vendar težje orati da.

Z njim se delajo čiste brazde, se zemljišče
dobro prebrača, ker reže do 9" na globoko.

Popisani plug stane s prednjima kolesoma
in na vrh še z enim lemežem za zalogo (reservo)
v Mariboru 38 gld. — Res je to nekaj goldinarjev
več, kakor stanejo naši navadni plugi; pa pomi-
sliti je, da je pri teh, ki so veliko slaběji, vse-
skozi poprav treba, in da se hitro zližejo, česar
pa pri tem plugu ni, in torej se nekoliko večji
strošek brž polovi.

Ropanje bučel spomladi.*)

Kakor hitro ropanje zapaziš in se prepričaš,
da ima napadenec matico, moraš žrelo zožiti, koš-
ček čebula, česna, pelina v njega vteknivši ali pa
nekoliko kapljic borovega ali kamenega olja v
njega viliti. Potem se vzame kepa mehkega ila,
vtakne palčica $\frac{1}{2}$ palca široka in $\frac{3}{8}$ palca de-
bela v žrelo, zamaže se potem žrelo čez in čez z
ilom 2 palca na debelo, potem se potega palčica
iz namazanega ila, ki se z drugo roko drži. Zdaj
se položi palčica na konec tako nastale cevi in
sicer tako, da napraviš ž njo topi ogel; čez njo

*) V prvem delu tega sestavka se je v poslednjem
listu 15. na strani 133 v 14. vrsti od zgoraj vrinula tis-
karska pomota. Brati je namreč: Tak panj ali ropa ali
bode „ropan“, ne pa „ropar“.

se sopet prilepi mehki il za 1 palec na široko. Palčica se iz ila potegne in panj ima „zaslepljeno“ žrelo, ki ne drži naravnost v njega. Že tako premenjeno žrelo oplašči roparice, še bolj pa iz njega puhteči neprijetni duh. Če pa napaden panj nima matice, je zaslepljenje prazna poskušnja. Tak panj se mora iz bučelnjaka spraviti. Zadostuje, pa tudi ne, ako se napaden brezmatični panj jeden dan v klet postavi; kakor hitro sopet na svoje mesto v bučelnjak pride, ropanje na novo nastane. Najboljše je napaden panj popolnoma iz bučelnjaka djati, ga na oddaljen kraj spraviti in ga opazovati.

Navadno začne ropati le jeden panj, kmalu jih ropa več in sem ter tje cel bučelnjak. Dolžnost vsakega moža poštenjaka je, blago in premoženje bližnjega varovati. Kakor hitro toraj bučelar opazi, da jeden njegovih panjev ropa, si mora prizadevati ropanje ustaviti. Takega roparja gre nekoliko dni v temno in hladno klet postaviti, sosed pa, ktereга bučele se ropajo, opomniti, naj svoje panje preišče in ropanje ustavi. Če ropar v bučelnjak nazaj postavljen sopet ropati začne, je najboljše take tate najmanj $\frac{1}{2}$ ure daleč na kak drugi stan postaviti.

O setvi sočivja.

Gospodarji po Štajerskem sejejo (sadijo) vse premalo sočivja, posebno pa graha, ki daje ljudem in živini toliko tečne hrane. Grah — poljski kakor vrtni — stori dobro v vsakej čvrsti, posebno pa apnati zemlji, in se dandenešnji tako lahko spečá po mestih, kjer za živež vedno hujše prihaja.

Pred bobom in fižolom ima grah še to prednost, da ga pozni spomladanski mraz tako lahko ne vniči kakor drugo sočivje, ktereга bi toraj v neugodnih letih kaj dobro nadomestoval. — Grahorico zavziva živina prav rada, je tudi tečna, ako le ni po dolgem deževanju ali vlažnih shrambah strohnela. Seje se grah po širokem métu na izorano zemljišče, le da se mora še bolj povlačiti kakor žitne setve. Za 1 oral potrebuješ $1\frac{1}{2}$ — $1\frac{3}{4}$ vagana; seje se vsled potrjenihkušenj najbolj proti koncu marcija do konca aprila.

Ravno tako važna pri gospodarstvu je grašica (Feldwicke, vicia sativa), ki je posebno za živinorejce kot izvrstna klaja velike vrednosti. Seje se ali sama ali bolje še z ovsem pomešana, v enakih delih ali ne, kakor se bolj primerno kaže. Za klajo se kositi da, kadar začne cveteti, ko začne tudi oves nastavljati. Ker stori tudi v najslabejem zemljišču in ga tudi kot klajna rastlina le malo slabi, se priporoča posebno tačas, ko kmetovalcu gnoja za žitno setev primanjkuje. Tako se dobi, namesto da osat po njivi raste, poprejšnji sad pred zimo in drugi sad za ržjo, ki je navadno zarano zrela.

Kdor ima več zemljišča v prahi, mu je

svetovati, da ga z omenjeno mešanico poseje in to v raznih dobah in na toliko, da po eni košnji dorašča druga za klajo. Praha se ve da ne sme preveč s plevelom obrasena biti. — Če bi se v tem slučaju ne potrebovala vsa grašica za frišno klajo, ter bi sicer ostarela, se pa kot krma pokosi in posuši, in suha je vsaj tolike vrednosti kakor srednje senó.

Da se dobro grašično seme pridobi, se vseje dobro seme na kos nekoliko boljšega in čistega zemljišča. Čakati pa ni, da je grašica prezrela, že vsa žolta ali rujava, ker zrnje rado pokaplje, marveč se začne žeti ali kositi, ko je stročje z večine postalo rujavkasto.

Grašica, na debelo zmleta ali kuhana, je izvrstna piča za pitanje govedi in svinj.

Naj bi ta spis naše kmetovalce spodbudil, da sočivje v večji meri sejejo kakor je sploh navada. Lahko se v kupčiji speča in daje doma ljudem in živini obilno zdrave in tečne hrane.

K—k.

Dopisi.

—n. V Konjicah dne 13. aprila. (Obletnica kat. pol. društva). Čeravno nam je bolezen dva čestita govornika zadržala, da nista mogla včeraj našega društva obiskati, se vendar včerajšni zbor sme sijajen imeuovati. Že 29. prosinca t. l. je bilo dopolnjeno tretje leto, odkar smo v Konjicah kat. pol. društvo ustanovili. Alj v postnem času nismo zamogli obletnice svojega ustanovljenja obhajati, zato smo belo nedeljo k temu odločili. Nad 70 udov se je zbralo od blizo in daleč. Res lepo število, ako pomislimo, da se dostikrat pri obletnici takšnih društev, ki nad tisuč udov štejejo, še toliko društvenikov ne snide. Da društvo naše ne peša, je to živ dokoz, ker se je včerajšni den 12 novih udov oglasilo. Društvo šteje sedaj nad 300 udov. Med temi je več djanskih in več dosluženih županov našega okraja.

Pretečeno leto se je društvo pri svojih zborih veliko z novimi, neposrednimi volitvami pečalo. Namesto petega društvenega zbora se je bil napravil 28. septembra velik shod volilcev, kateri je še vsem dobro v spominu.

Konjiški okraj je do lani veljal za nemčurskega, pri volitvah v državni zbor 20. oktobra l. l. smo mu to marogo zbrisali. Te volitve so jasno pokazale, da se naše društvo doslej ni zastonj trudilo. Le tako naprej!

V poslednjem zboru je bilo društvo blagemu g. Hermanu, našemu slovenskemu poslancu, zaupnico poslalo. Ko društ. zapisovalec prebere telegram, v katerem g. Herman naš zbor pozdravlja in se mu za častljivo zaupnico zahvaljuje, so vsi zbrani navdušeno zaklicali: Živi naj Herman!

Po končanem društvenem poročilu poprime besedo č. gosp. Jož. Virk, da bi zbranim poka-

zal, kako liberalizem po celi Evropi sv. katol. vero spodkopavlje in sv. cerkev v železne okove „novoverskih“ postav uklepati skuša. Govor je prišel iz srca, in je poslušalcem v srce segel.

Čestiti govornik na koncu svojega govora priporoča, naj se odpošlje našemu mil. knezu in škofu v teh viharnih časih posebno pismo udanosti, kakor ga je društveni odbor nasvetoval. (Bralci najdejo posnetek v predalu: „Cerkvene stvari“). Pismo udanosti se prebere. Pri glasovanju je pismo soglasno sprejeto. Govornik sklene: „Hvala Bogu! vsi smo edini! Toraj zakličem iz srca: Živili sv. Oče Pij IX.! in naš mil. knez in škof! Živili! — Živili vsi kat. škofje! Živili!“ Pismo udanosti se po odboru podpiše in mil. knezoškofu odpošlje. Društveni denarničar potem poroča, kako varčno da je ravnal z denarjem, katerega so bili društveniki za društvene potrebe darovali. Temu poročilu doda kratek poduk: „Kaj je denar — in kako je ž njim ravnati?“ *)

Na to se soglasno sprejme prošnja do slov. dež. odbora, naj se srenjska postava po Hermanovem nasvetu spremeni.

Na dnevnem redu je bila še volitev novega društvenega odbora in nadomestnikov. Alj zbor je to točko dnevnega reda s tem kratko rešil, da je dosedanji odbor še za novo društveno leto soglasno potrdil. Prvomestnik ostanejo tudi četrto leto vč. g. Jožef Rozman, nadžupnik, dekan itd. v Konjicah.

Bog daj društvu še veliko tako veselih obletnic doživeti!

Od sv. Križa pri Ljutomeru. (Nad loge od vseh strani.) Dné 8. t. m. o 1/2 5. uri zarano je požar posestniku v Ilijaševcih T. F. kmetiško poslopje vničil. Goreti je začelo na skednju, k sreči pa vetra ni bilo, sicer bi bilo še več pogorelo. Ker ni pri posestniku tobakarja, utegne hudobnež požara kriv biti. Posestnik ni bil zavarovan in nesreča je tem bolj občutljiva, ker sedanje ljudstvo nima pravega krščanskega usmiljenja in se še mnogi nesrečnežu smeji.

Križevčani prišli so z okr. gasilnico pešice prekesno, ko je požar razun hišnega poslopja že vse bil pokončal. Ko vprašam enega, zakaj da niso konj vpregli, da bi bili prej prišli, se modro odreže, češ, zakaj nam pa niste že včeraj glasú dali, da bo požar pri vas, da bi bili že včeraj z gasilnico sem prišla! Ej, si mislim, treba bo z naprej več ovsa sejati, ki daje več sape pri voznji.

Tudi gojzdnih požarov smo že imeli v peterih srenjah, ki so veliko škode napravili. — Priteple so se k nam tudi osepnice, in kakor da vsega zlega še zadosti ni, je letos toliko kobil zvrгло in z žrebeti vred poginulo, da še nijedno spomlad toliko.

*) Blagovolite nam ta govor poslati. Vredn.

Vrh vsega tega se širi med ljudstvom napuh, požrešnost in pijanost, da človeka srce boli, če pomisli razdor po rodbinah in srenjah, in torej tudi žalostne nasledke za ljudsko blagostanje. Uzroka drugega tem grdim prikaznim ne znam nego — pešanje žive vere, brez katere ni brzde divjim strastim.

Iz Kozjega. (G. Hriber se je zmajal.) Velika noč je tudi nam nekaj veselega prinesla: g. Hriber namreč ni dobil najvišega potrjenja kot načelnik našega okrajnega zastopa. Pretečeni petek bi že bil moral vpriči okrajnega glavarja ključe in pisma oddati svojemu namestniku; pa okrajni glavar mu je sedaj še zanesel in preložil osodepolno sejo na prihodnji petek dné 17. t. m.

Takrat bodo že izvoljeni odborniki politični gosposki obljubili zvestobo, gospod Hriber se bode javno poslovil in novi načelnik izvolil. Ljudje, ki umejo iz obrazov brati, pravijo, da je Hriberjev barometer zelo padel; videti mu je res, da je kaj klavern in pobit. G. okrajni glavar in tudi tukajšni gospodje vedó tudi, da se bode Hriber v kratkem prestavil. Tedaj srečno pot, in da se nikdar več ne povrne!

Politični ogled.

Avstrijske dežele. V petek 10 t. m. se je začela bila v gosposki zbornici debata o „verskih“ postavah in po 3dnevem besedovanju se je v ponedeljek, 13. t. m. končala s tem, da je s 77 glasovi proti 43 bila vredna spoznana za poseben pretres, ki pa je le malo časa trpel, ter so liberalni velikaši postavu sprejeli, kakor jo je zbornica poslancev sklenila. Preč. škofi so pred specijelnim pretresovanjem postave zbornico zapustili. Prvo dejanje je toraj skončano; zdaj sledi drugo: potrjenje, za tem pa — tretje: upor in zmešnjava po vseh deželah, pri kateri si bode ljudstvo najbolj britko skusilo, kaj da je cerkev v sponah vladnega samovolja.

Govorili so proti postavi preč. škofi: kardinal Rauscher, kteremu je zopet nesrečna beseda, od ministra Stremayrja z radostjo pobrana, iz ust izletela, da bi ne bilo kaj oporekati, če se vlada zoper politikovanje duhovnikov zavarovati hoče; kardinal in nadškof Solnograški, Praški, knezoškof Gasser iz Briksne na Tirolskem, knezoškof Krški in Lavantinski; iz posvetnih velikašev: knez Čartoriski vrlo dobro, knez Alfred Windischgrätz, grof Fr. Falkenhayn, ki je tudi zagovarjal sklep odborove manjšine proti tem postavam, slednjič grof Leon Thun, katerega si je kat. manjšina izvolila za skupnega govornika potem, ko je zbornica sprejela bila predlog, da se naj razgovor konča. Svojim bralcem mislimo najboljše vstreči s tem, da razglasimo prihodnjič izvrstni govor Thunov, o katerem celó ustavaški list „Fremdenbl.“ pravi, da presega vse, kar se je

pri obravnavi „verskih“ postav v obeh zbornicah govorilo. Nasproti kat. stranki so govorili: žl. Tschabuschnigg, Arneth, Neuman, Höfler, Hye, Hartig, Ant. Auersperg (pesnik Anastazij Grün) in Lichtenfels, ktere ga si je liberalna večina za splošnega govornika izvolila, ktere ga je pa med govorom nesreča zadela, da se je v omotici na svoj stolec zvrnil in so ga morali odnesti, ter še zdaj boleha.

V imenu odboro večine je govoril vitez Hasner, nekdanji minister bogočastja, gladko in pretkano, za njim pa minister Stremayr, ki je proti Lavantinskemu knezoškofu, ki so med drugim rekli, da bodo te postave vernikom britkosti delale, sklicaval se na Dunajskega nadškofa, češ, da temu ni tako; toda nadškof je le hotel dokazati, da postav treba ni, ker je prvotna vladna predloga, ktero je pa zbornica poslancev poostrila, blizo enakega obsežka, kakor konkordat (pogodba s papežem od l. 1855). — Slednjič je govoril minist. prvosednik knez Auersperg, ki je spodbijal skoz in skoz resnično besedo Praškega nadškofa in kardinala Schwarzenberga, ki je med drugim rekel, da ponižuje ta postava duhovnika v državnega služabnika. S tem se ve da ni rečeno, da bi državni služabniki spoštovanja vredni ne bili, ampak le, da ima cerkev odločiti, kdo da je za to in ono cerkveno službo sposoben, a ne vlada, ki meri s celó drugim merilom sposobnost in tako cerkveno službo ponižuje, ker jo dostikrat podeli osebam, ki so njej všeč, cerkvi pa nikakor na čast in korist.

Zgodilo se bo torej, česar smo se vedno bali, in toraj lani toliko pisali, da ne liberalcev voliti: vlada dobi oster nož v roke zoper slovansko duhovenstvo, ki je dosedaj iz živega prepričanja, da sta nemškutarstvo in liberalizem slovanskim katoliškim narodom silno pogubna, upiralo se sistemi, ki oboje silno pospešuje. Če se vsled novih postav vladi posreči, da duhovniki — česar pa ni misliti — povsod utihnejo in liberalnim kričačem ljudstvo prepustijo, bode ubogo ljudstvo samo najbolj škodo trpelo!

Ogersko. Velikonočni ponedeljek so napravili skrajni levičniki shod, v katerem je bil razgovor o državni banki, to je o društvu bogatinov, ki dela bankovce in državi posoja. Sklenili so prošnjo do fin. ministra in državnega zbora za ustanovljenje samostalne ogerske banke, ki bi toraj z dunajsko ničesar več opraviti ne imela. Kakor pa stvari stojé, bi Magjarom to dovoliti le zamogel človek, ki hoče njih lastno „državo“ v propad pahnuti. Bankovci se lahko delajo, pa „evenk“ za nje se — posebno na Ogerskem — težko dobi.

Vnanje države. V nemškem državnem zboru in zunaj njega so se dolgo časa trgali zastran tega, koliko da naj šteje stojičea armada. Po trdem uporu so zdaj tudi nasprotniki popustili in hočejo vladi dovoliti, kar tirja, namreč 401.000

mož na 7 let. — Sicer je to grozno veliko, pa kaj si hočejo? Rudečkarski komunisti kažejo povsod pesti, liberalcem pa tudi ni vse eno, ali v miru zavživajo, kar imajo, ali se pa nevarnosti izpostavijo, da pridejo rudečkarji s petrolejem in rečejo: daj, daj, sicer ti vse požgemo!

Francosko. Rudečkar Rochefort (Rošfór), ki je s tovariši Paris strahoval in požigal, je na potu v prognanstvo s 5 tovariši ušel in pobegnil na Angleško ali kakor drugi trdijo na Švicarsko.

Za poduk in kratek čas.

Nemški „šolmeštri.“

Leta 1866, ko smo pri Sadovi od Prusov tepeni bili, so Dunajski liberalci in za njimi vsi drugi kvasili: „Pruski šolmeštri so našo armado pobili!“ Od tega trenutka so letele neprenehoma strupene pušice na „staro“ šolo v Avstriji, češ, da bi nas Prusi nikdar natepli ne bili, ako bi šola pod nadzorstvom cerkve ne bila. To hujskanje rodilo je „nove“ šolske postave, brezversko šolo; „šolmeštrov“ se je pa polastila ponosna misel, da na njih ramah država sloni, da se toraj tudi država po njih sukati mora!

Kakor pa ima vsaka laž le kratke noge, tako tudi ta. Šemo ji je potegnil raz obraza prusko-nemški vojni minister, maršal Moltke, ki je v nemškem drž. zboru med drugimi resnicami tudi naslednjo povedal: „Govorilo se je, da so „šolmeštri“ naše bitve dobili. Ali znanost sama ne povzdigne človeka na ono stališče, da je pripravljen življenje dati za kaki vzor, za splovanje svojih dolžnosti, za slavo domovine; k temu je treba prave vzreje človeka. Ne šolmeštri, marveč vzrejalec dobil je bitve, in ta je: država, ki je kakih 60 let sem narod vzrejala k životni čilosti in duševni jakosti, k redu in natančnosti, zvestobi in pokoršini, k domoljubju in možatosti.“ —

Kot previden, mnogo skušen vojak ve Moltke prav dobro, da se vse to ne doseže po laži-liberalizmu, kateri ničesar druga ne ve, kakor da pri šoli in v javnem življenju spodkopava vero in vestnost, brez katere vse to mogoče ni, kar Moltke kot neobhodno pogodbo narodnega junaštva poudarja. Do najnovejšega časa tudi na Pruskem vodénega liberalizma ni bilo, bila je pa lepa sloga med državno in cerkveno oblastjo, živo tekmovanje na duševnem polji in vsled tega lep vspeh v šolah, ki niso bile brezverske. Bode li pruska zgodovina tudi v prihodnje, odkar je Bismarkov liberalizem vse razdjal, o enakih zmagah govoriti zamogla, je silno dvomljivo in se bo na skoro pokazalo.

Razne stvari.

(Zbor vinorejcev in krčmarjev) v Mariboru dne 11. t. m. je bil mnogobrojno obiskan od mestjanov in vnanjih. Govorilo se je tri dolge ure mnogo, pa čulo silno malo tehtnega. Med govorniki bil je tudi Seidl, ki je samo zato govoril, da je govoril, pravega predloga pa ni našel, kajti znamenje, da se nič pravega ne ve nasvetovati, je, ako se predlaga, da naj vlada študira vprašanje, kako brozdanju vina v okom priti. — Govoril je profesor Müller, kot „joger znanosti“, kakor se je sam predstavil, ter v nemški govor precej neslane „kranjske“ besede vpletal. Tehtnega ni s Seidlnom vred nič povedal, ampak njemu nasproti državno policijo na pomoč klical, da „pančarje“ — brozdarje zgrabi in jim na prste gleda. Kako? tega ni razložno povedal, ker se sploh povedati ne da. — Ker so se pri prvi točki predolgo mudili, razšli so se z večine o poldne poslušalci, in po dolgem besedovanju se je sklenilo, da naj odbor 12 udov prošnjo zoper vinsko brozdanje sestavi in zbornicama državnega zbora kakor tudi dotičnim ministrom odpošlje. — Čuden pa je sklep, da se naj vlada prosi, naj bi se proti ogerskim in hrvaškim vinom zopet vpeljel — mejni col!! Po vsem svetu se dela na to, da se trgovina razširi in meje odpadejo, ti pa hočejo meje proti Ogerskemu zopet zapreti, češ, da dobodo štajerski vinorejci nekako privilegijo! Gospoda! sistema je kriva, da je pri nas preveč davkarskih oklad in torej pridelovanje predrago, ne pa ogerska in hrvaška vina.

(Na vinorejski in sadjerejski šoli) v Mariboru je postavljen za drugega učitelja g. Konr. Heinrich, dozdani učitelj na gospodarski šoli v Mödling-u pri Dunaju.

(Lep dar.) Preč, Zagrebški nadškof Mihalovič je daroval kot pisanko za vseučilišče 30.000 gl.

(Pobalinska razposajenost.) Belo nedeljo so razuzdani fantje v Čirkovški fari blizu Pragerskega dva poštenejša tovariša, ki nista hotela z njimi rogoviliti, tako hudo stepli, da sta v smrtni nevarnosti.

(Napredek v nemčurskih šolah.) V ljubljanski višji realki dobilo je letošnje prvo polletje 73 učencev trojko! Vzrokov tega, kakor piše „Slovenec“, je več. Mnogo zamudili so učenci in pozabili na dolgih počitnicah, ktere so letos imeli zaradi osepnic; mnogo jim je na poti tudi poduk v nemščini, ktere mladež prav ne ume in bitorej slov. materni jezik moral učni jezik biti. Z nemškim učnim jezikom se ne godi škoda samo učencem, ampak tudi njih starišem, kterim donašajo sinovi za velike stroške in skrbi „trojke“ domu, in to zaradi nemške prenapetosti, ki hoče po vsej sili mladež v šolah ponemčiti.

(Družba sv. Mohora) je letos, kakor naznanja „Besedn.“, skoro za 2000 novih udov pridobila.

(Da capo.) V ponedeljek, 13. t. m., blizo

9. ure na večer je bilo neko mlado ženstvo za Girstmaierjevimi plotom pri hiši blizo kolodvora v Mariboru ustreljeno. — To je v nekoliko tjednih že drugi umor poulične lajne. Kultura gre močno v cvet!

(Premembe v Lavant. škofiji:) Č. g. Karl Gmajner, dozday kaplan pri sv. Jederti nad Laškimi, prestavljen je k sv. Lovrencu na Bizelskem. Č. g. Jož. Masten je imenovan za župnika pri sv. Rupertu nad Laškimi.

(Za družbo duhovnikov Lav. škofije) so na dalje vplačali č. gg.: Altman, Pirkovič, Velebil, Einsiedler, Martinko, Gmajner, Kurnik mljš., vsi po 11 gl.

Povabilo

k seji občnega zbora okrajne posojilnice v Ljutomeru.

Seja boče 26. aprila 1874, to je prvo nedeljo po Jurjevem. Začetek seje ob 3. uri popoldne v ljudski šoli v Ljutomeru.

V pretres pride:

I. Odborovo sporočilo o delovanju društva in o računu za čas od 15. septembra 1872 pa do 31. decembra 1873.

II. Odborovi nasveti za tako spremembo društvenih pravil, da se potem društvo lahko v društveni opisnik vpiše ali registrira.

Ker boče potem takem seja zelo važna, vabijo se društveniki, da se je prav gotovo vdeležijo.

Odbor okrajne posojilnice.

V Ljutomeru, 12. aprila 1874.

Kukovec,
načelnik.

Odprto pismo

g. Janku Pajku v Mariboru!

„Clara pacta boni amici.“

V šte. 82. od dne 12. apr. odbijate v pismu, poslanem uredniku „Slov. Naroda“, na vso sapo „natolecovanja“, izhajajoča celo — kakor se pritožujete — „iz prijaznih Vam strani“, da bi namreč — prijatelj „Gospodarja“ in njegovih nazorov bili! Strašna nesreča! In kako je hudobni svet do tega „natolecovanja“ prišel? Iz same slepote in nevednosti. „Krivo sodeč“ — pišete — „po tem, da se „Slov. Gospodar“ v „narodnej“ tiskarni v Mariboru tiska in ker sem jaz vodja te tiskarne, zaključujejo nekteri ljudje, ka so moji in „Gospodarjevi“ nazori identični. Prvi, ki bi se temu mnenju uprl, bil bi gotovo g. urednik „Gospodarjev“ sam, koji bi najbolje znal povedati, da je ona trditev uprav — smešna.“ —

Brez vseh ovinkov in z vso resnostjo Vam pritrjuje urednik „Gosp.“, da je res „smešno“, ako Vas kdo na sumu ima, da so Vaši in naši nazori ednaki; da je še bolj „smešno“, če Vas kdo s takim natolecovanjem nadleguje zaradi tega, ker ste „vodja“ tiskarne, v kterej se „Gospodar“

tiska; da je pa slednjič najbolj in nad vse „smešno“, če Vas taka natolecovanja bôdejo, da si niste mogli drugače pomagati, kakor da ste se s pismom uredniku „Sl. Nar.“ v naročje vrgli.

Posebnega pomislika bi se ve da vredno bilo vprašanje: so mar nazori „Gospodarjevi“ napačni, da jih s toliko skrbjo od sebe odbijate, ali so pa morebiti le Vaši nazori napačni? „Gospodar“ brani narodnost in kat. vero, in dokazal mu še nihčér ni, da je na krivem stalu, pač mu pa pritrjuje ljudstvo, kar spričuje lepo število naročnikov.

Pa pustimo to! V Vašo tolažbo in — ako mogoče — v popolno Vašo rehabilitacijo pri „liberalni“ stranki dostavljam še to, da je od tistega časa, ko ste v svojem oklicu do volilcev ob volitvah v državni zbor blizo vse prekrizali, kar je „Gosp.“ v štev. 30. lanskega leta pisal in čemur ste Vi pritrčili, in kar je tudi oklice osrednjega odbora v Mariboru izrekel, in čemur ste tudi Vi pritrčili, — od tega časa, ko ste Vi vse to v svojem oklicu skoro popolnoma zatajili, od tega časa, in ker sploh v nobeni — ne duševni, ne družbini zvezi z nami ne stojite, je res prav „smešno“, če Vam še kdo očita, „ka so Vaši in „Gospodarjevi“ nazori identični“.

Po tem takem Vam zamore na Vaše javno pismo urednik „Gospodarja“ javno spričevalo dati, da ste v duhu in resnici pri „unih“, a ne pri „Gospodarju“, ki se kljubu Razlag — Vošnjakovemu postopanju v državnem zboru v konfesionalnem vprašanju krepko drži in držati misli tudi v prihodnje katoliških in narodnih načel kakor poštèni bralci „Gospodarjevi“, katerih pravice in nazore zastopati si „Gospodar“ v največjo čast šteje.

Končno Vas pomilujemo, da imate kot „vodja“ narodne tiskarnice tacihi sitnob pri stranki, ktorej tako zgovorno svojo nesprenmenljivo udanost in prijateljstvo zagotavljate. Ker tudi preč. škofijstvo „narodni tiskarnici“ precej dela izročá, in ker je tiskala celó Tomaža Kempčana „hojo za Kristusom“, utegneta kot vodja te tiskarnice, ktero nemara „konservativni“ Slovenci največ z denarjem zalagajo, pri liberalni slov. stranki še sum vzbuditi, da ste od nog do temena — klerikalec postali! Taki so ti ljudje; oni nemajo pojma o tem, da je tudi „narodna tiskarnica“ zgolj g'schäft, kar tudi izrazuje nemški napis zunaj na tabli: „Aktienbuchdruckerei“, a ne „Nationale Druckerei“.

V drugem pismu bomo pa pojasnili Vaše nazore, s kterimi ste sami skušali se opravičiti.

Urednik „Gospodarja“.

Loterijsne številke:

V Trstu 11. aprila 1874: 1 47 52 7 53.

Prihodnje srečkanje: 25. aprila.

Tržna cena pretekli teden	V Mariboru		V Ptujju		V Celju		V Varaždinu	
	fl.	kr.	fl.	kr.	fl.	kr.	fl.	kr.
Pšenice vagan	7	50	7	—	8	—	7	30
Rži	5	40	5	—	5	50	5	—
Ječmena	4	50	4	50	4	50	4	10
Ovsa	2	60	2	70	3	—	2	25
Tursice (koruze) vagan	5	30	5	10	5	20	5	—
Ajde	4	30	4	10	5	—	4	45
Prosa	4	80	4	80	4	80	—	—
Krompirja	2	50	2	—	2	—	2	50
Sena cent	1	50	2	20	1	10	1	10
Slame (v šopkih)	1	40	2	—	—	80	1	40
„ za steljo	—	80	1	15	—	60	—	95
Govedine funt	—	30	—	30	—	30	—	24
Teletine	—	34	—	32	—	32	—	24
Svinjetine	—	34	—	32	—	32	—	32
Slanine	—	40	—	38	—	40	—	40

Mlad fant,

1—2

kteri se hoče štacunarskega posla učiti, se sprejme takoj v štacuni na deželi.

Natančneje se pozve pri M. Berdajsu v Mariboru.

Karl Hesse,

pasarski mojster v Mariboru
Viktringhofgasse šte. 28.

1—4

priporoča se

p. n. občinstvu in posebno častitej duhovščini za vsakoršne dela, spadajoča v nja umetnijo, ter zagotavlja, da hoče pošteno in cenó postreči vsakemu.

2—3

Barve, vdelaue z oljnatim firnežem,

vsake vrste, oljnati firnež, terpentín, kopal-ski lak, barvine, bron, pravo zlato v listkih, srebro, medne plošče (Metallgold), itd. itd.; zalogo vsakovrstnih ščetek (penzeljnov) priporoča po znižani ceni

H. Billerbeck,

malar in lakirar v Mariboru,
v koroški ulici.

Mlad fant,

3—3

kateri se hoče puškarskega rokodelstva učiti, se sprejme takoj pri ces. kralj. dvornem puškarji **Ivan M. Erhartu** v **Mariboru**. — Dečki iz kmetov imajo prednost.